

BIBLIOTECA *MARCEL·LÍ DOMINGO*

Recull de premsa local i comarcal

Refugis per als tortosins

El mes de març passat es va obrir al públic l'espai museïtzat de l'antic refugi antiaeri construït l'any 1937 sota el barri del Garrofer. L'Ajuntament d'aleshores va mobilitzar la població civil per habilitar espais on els veïns de Tortosa poguessen protegir-se dels intensos bombardejos de l'avió feixista. A principis d'abril del 1938, la ciutat va ser desallotjada en convertir-se el riu en línia de front entre els dos bàndols en lluita.

Josep Bayerri Ragal

Els bombardejos, però, van continuar destruint bona part de la ciutat, especialment la resta del mes d'abril. El resultat fou que dels 4.000 habitatges que tenia Tortosa el 1936, 600 quedaren destruïts i enderrocats i altres 2.400 necessitaren reparacions de diversa envergadura; 600 d'elles, estructurals. La ciutat tardaria alguns anys a recuperar els serveis elementals que la fessen habitable i encara més anys a recuperar la seua estructura urbana.

El refugi ara rehabilitat, al començament de l'eixample del Temple, darrere del que fou cinema Fèmina, era el més gran dels existents a la ciutat i tenia capacitat per a 400 persones. N'hi havia d'altres, un dels quals, també de gran capacitat, estava habilitat sota la catedral. Les galeries, avui en part recuperades, són visitables dins l'itinerari per conèixer el conjunt catedralici. Fins i tot les coves sota els castells i fortificacions eren utilitzades com a refugis en escoltar la sirena que anunciava la visió dels avions italians. Després de la Guerra tot es va voler oblidar. Les coves van servir d'habitatge per als indigents i els refugis, segellats. El del cine Fèmina, concretament, va arribar a ser arrendat per cultivar-hi xampinyons. Altres espais utilitzats com a refugis foren les galeries sota el pla del castell de la Suda. En els anys 50, quan el castell estava abandonat i servia només per a pasturatge d'ovelles, eren el lloc preferit pels adolescents per viure l'aventura de saltar la tanca d'entrada i endinsar-se als passadissos mig enfonsats davallant pels diferents nivells de les galeries ara clausurades que rebien llum natural des de l'imponent pou central.

Hi ha ciutats condemnades a viure amb la càrrega de la seua història. Tortosa n'és una. Sovint, els historiadors expliquen que les civilitzacions antigues avançaven d'Orient a Occident pel llac de la Mediterrània. Ho feien voreiant la costa i

